

§ 71

Opetuslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2015 arviointikertomuksesta

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Opetuslautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Yleistä

Yleisesti opetuslautakunta toteaa, että vuoden 2015 arviointitulokset ovat opetustoimen osalta erittäin hyviä. Opetuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin arviointikohteisiin:

Kohdassa 3.1. on arvioitu vuoden 2015 sitovien tavoitteiden toteutumisesta ja todettu, että parhaiten tavoitteet ovat toteutuneet kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialalla, sivistystoimessa ja kaupunginjohtajan toimialalla. Kaikki opetusviraston sitovat tavoitteet toteutuivat vuonna 2015.

Kohdassa 5.5. on arvioitu nuorisotakuun toteutumisesta ja todettu, että koulutukseen pääsy perusopetuksen päättävien osalta toteutuu erittäin hyvin. Ammatillisen koulutuksen paikkoja on haettu ja saatu lisää viime vuosina. Lisäksi ammatillisen koulutuksen läpäisyä on saatu tehostettua ja opintojen keskeyttämiset ovat vähentyneet. Opetuslautakunta toteaa, että koulutuspaikkoja on kuitenkin edelleen liian vähän, koska Helsingissä on yli 20 000 nuorta 20-29 vuotiasta aikuista, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa.

Lisäksi opetuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota kohdassa 5.14. arvioituun palvelukustannusten kehitykseen. Arvioinnin mukaan Helsingin kustannukset ovat perusopetuksessa muita suuria kaupunkeja korkeammat ja lukiokoulutuksessa yhdet korkeimmista. Kun vertailusta poistetaan vertailua vaikeuttavat sisäiset vuokrat, sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen kustannukset oppilasta kohden ovat selvästi lähentyneet muiden suurten kaupunkien keskiarvoa.

Tarkastuslautakunnan yksilöimistä kohdista opetuslautakunta toteaa seuraavaa:

Kohta 2.1. Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan toteamus: Kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Arviointikohteena on ollut vuoden 2013 arviointikertomuksen suositusten toteutuminen. Erityisesti opetustointa koskevien suositusten aiheina olivat positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa sekä työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa.

Jälkimmäisen osalta on arvioitu, että toimenpiteet ovat toteutuneet hyvin ja vaikutukset melko hyvin. Positiivisen diskriminaation osalta toimenpiteiden ja vaikutusten on arvioitu toteutuneen vain osittain tai vaikutusta ei ole vielä havaittavissa.

Helsingissä koulut päättävät koulukohtaisten positiivisen diskriminaation rahan kohdentamisesta. Tutkimusten mukaan monimuotoisissa ja kompleksisissa toimintaympäristössä parhaaseen tulokseen päästään, kun päätöksenteko resurssien kohdentamisesta tehdään paikallisen toiminnan tasolla. Rahaa on käytetty ryhmäkokojen pienentämiseen, koulunkäyntiavustajien palkkaukseen, oppimateriaalihankintoihin ja henkilöstön lisäkoulutukseen. Lisäksi PD-rahaa on kohdennettu erikseen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksen tukemiseen ja sillä on tuettu oppilaiden harrastamista.

Helsingissä on peruskoulujen oppimistulosten välillä havaittu eroja, joiden taustalla tutkijoiden mukaan suurimpana yksittäisenä selittäjänä on vanhempien koulutustaso. Peruskoulujen välillä on eroja myös yläasteikäisten terveydessä ja terveystottumuksissa. Tällä hetkellä asiaa selittäviä tekijöitä tunnetaan huonosti. Toisaalta terveydellä ja terveystottumuksilla on todettu vahva yhteys oppimistuloksiin.

Erilaistumiskehityksen estämiseen tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä. Tutkimusten mukaan henkilöstön määrän lisäys vaikuttaa vuorovaihtuuden laatuun (oppilasta/aikuinen -suhde), mutta lisäresurssit eivät yksin riitä, vaan tarvitaan osaamisen kehittämistä. Henkilöstön näkökulmasta PD-järjestelmä on ollut toimiva ja hillinnyt koulujen eriarvoistumiskehitystä (Ala-Outinen 2010).

Kohta 5.9. Yhteistyön toimivuus lastensuojelun ja lasten ja nuorten peruspalvelujen välillä

Tarkastuslautakunnan toteamus: Sosiaali- ja terveysviraston, opetusviraston ja varhaiskasvatusviraston tulee lisätä ohjeistusta ja tiedotusta erityisesti päiväkoteihin, neuvoloihin ja kouluterveydenhoitoon tietoisuuden lisäämiseksi lastensuojelun menettelytavoista sekä luoda yhteinen koulutuskokonaisuus monialaisesta työotteesta, yhteistyöstä ja vastuusta lasten hyvinvoinnissa ja suojelussa.

Opetusvirasto tapaa säännöllisesti kouluterveydenhuollon ja lastensuojelun edustajia. Tapaamisten tavoitteena on lisätä yhteistä tietämystä lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä parantaa tiedonkulkua toimijoiden

välillä. Oppilashuolto ja kouluterveydenhuolto pitävät jokaisen lukuvuoden alussa yhteisen seminaarin, jossa kirkastetaan yhteistä näkemystä ja jaetaan toimiviksi osoittautuneita työkäytäntöjä. Alueellisesti oppilashuolto, lastensuojelu ja kouluterveydenhuolto tapaavat säännöllisesti alueellisissa hyvinvoinnin koordinaatioryhmissä sekä verkostokokouksissa. Koulun oppilashuoltohenkilöstöllä on säännölliset alueelliset tapaamiset lastensuojelun kanssa.

Opetusviraston, sosiaali- ja terveystoimen, varhaiskasvatuksen sekä yksityisten opetuksenjärjestäjien yhteinen kuntatason opiskeluhuollon ohjausryhmä kerää ja työstää tietoa lasten ja nuorten hyvinvointipalveluista ja tekee tältä pohjalta arviointia ja tarvittavia esityksiä. Kouluilla on yhteisöllisen oppilashuollon suunnitelma, jossa kuvataan koulun hyvinvointi- ja turvallisuustyötä ja arvioidaan palvelujen laatua ja riittävyttä.

Ehdotus yhteisen koulutuskokonaisuuden järjestämisestä monialaisesta työotteesta on kannatettava ja se täydentää nykyistä kokonaisuutta.

Kohta 5.15. Maahanmuuttajanuorten suomen kielen opetus ammatillisessa koulutuksessa, työkokeilussa ja palkkatukityössä

Tarkastuslautakunnan toteamus: Opetusviraston Stadin ammattiopiston ja kaupunginkanslian elinkeino-osaston tulee

- lisätä työpaikoille jalkautuvaa suomen kielen koulutusta.
- lisätä toiminnallista suomen kielen koulutusta.

Osana Stadin ammattiopiston Bryggan koulutuspalveluja on kehitetty työpaikoille vietävän S2-tuen malli. Mallia kehittänyt opettaja on hyödyntänyt lisäksi sosiaalisen median keinoja tarkoituksenmukaisella tavalla opiskelijoiden kielen oppimisen tukena. Tämä toimintamalli siirtyy osaksi maahanmuuttajien osaamiskeskuksen toimintaa.

Mallin käytön laajentamiselle on tarvetta myös tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Samalla, kun kehitetään malleja ja toimintatapoja viedä yhteisten tutkinnon osien oppimista työpaikoille, kehitetään myös tapoja oppia suomen kieltä työpaikoilla. Haasteena on löytää osaavia opettajia.

Stadin ammattiopistossa on useilla aloilla opiskelijaryhmiä, joiden suomen kielen osaamista tuetaan eri tavoin koko koulutuksen ajan. Yhteiset tutkinnon osat pyritään integroimaan mahdollisimman pitkälle osaksi ammatillisia opintoja, jolloin oppimista tapahtuu toiminnallisesti työsaaleissa tai muuten työelämää vastaavissa oppimisympäristöissä. Vastaavalla tavalla S2-koulutusta toteutetaan osana ammatillisia opintoja, myös työsaaleissa.

S2-opetusta voidaan sisällyttää ammatilliseen perustutkintoon vaihtelevia määriä, kun kyseessä olevaan opetukseen käytetään tutkinnon tarjoamia valinnan mahdollisuuksia. Tavoitteena on tarjota suomen kielen opintoja ja tukea yhä useammalle sitä tarvitsevalle opiskelijalle eri tutkinnoissa. Ammatillisten opintojen opettajille järjestetään koulutusta selkokielen tai muuten selkeän kielen käytöstä opetuksessaan, mikä tukee vieraskielisten suomen kielen taitojen kehittymistä myös ammattiopetuksessa.

Stadin aikuisopistossa on lisätty tekniikan aloilla opiskeluvalmiuksia lisääviä opintoja erityisesti muun kielisille opiskelijoilla ammatillisen suomen kielen koulutuksen muodossa. Kyseinen suomen kielen koulutus tapahtuu vahvasti ammatillisessa kontekstissa. Oppisopimuskoulutuksessa on suomen kielen tukea viety työpaikoilla tapahtuvaan opiskeluun.

Tarkastuslautakunnan toteamus: Opetusviraston Stadin ammattiopiston tulee

- hyödyntää monipuolisesti keinoja lyhentää ammatillisten opintojen kestoja, kuten esimerkiksi opintojen henkilökohtaistamista
- kiirehtiä turvapaikkaa hakeneille oleskeluluvan saaneille nuorille suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamista osana koulutusklusteria

Stadin ammattiopiston opetussuunnitelmassa todetaan, että opiskelija voi aloittaa opinnot jokaisen jakson alussa, eli aloituskohtia on vuodessa ainakin neljä. Käytännössä opiskelija on voinut usein aloittaa opinnot milloin tahansa, jos opiskelija on mahtunut kyseisen tutkinnon ryhmään. Opiskelija voi opetussuunnitelman mukaan suorittaa opintoja osaamisperusteisesti ja joustavasti, eli tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset saavutettuaan hän voi siirtyä suorittamaan seuraavaa tutkinnon osaa. Tämä koskee myös muualla tai muulla tavoin saavutettua osaamista. Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun ko. perustutkinnon kaikki tutkinnon osat on suoritettu.

Syksyllä 2016 ammattiopistossa alkaa osana opetusviraston digitalisaatio-ohjelmaa useita kokeiluja ja pilotteja, jotka mahdollistavat nykyistä paremmin joustavan oppimisen ja samalla opintojen keston lyhentämisen. Piloteissa kehitetään oppimisympäristöjä, joissa tutkinnon osan / osien tavoitteet saavutetaan joustavasti opettajan / opettajien ohjauksessa, tai toteutetaan lukujärjestyksetöntä tai projektimuotoista opetusta. Pilottina kehitetään myös oppimisympäristöä vastaamaan alan työpaikkaa, jossa tehdään asiakastyötä kuten oikeassa työelämässä. Tätä muutosta toteutetaan digitalisaatiota eri tavoin hyödyntäen. Kokeilujen ja pilottien avulla kehitetään ja jalkautetaan opiskelija- ja työelämälähtöistä sekä osaamisperusteista opetusta ja oppimista koko ammattiopistoon.

Huhti-toukokuussa ammattiopisto on toteuttanut yhdessä Suomen liike-
miesten kauppapiston kanssa Kampin kauppakeskuksessa Pop Up
Collegen, jossa 40 opiskelijaa on opiskellut tekemällä opiskelijoiden
hankkimia projekteja kauppakeskuksen yritysten kanssa. Projekteissa
syntyy erilaisia määriä osaamispisteitä, jotka sijoitetaan opiskelijan tut-
kintoon. Toimintatapaa on tarkoitus jatkaa, lisätä ja kehittää. Jo nyt on
havaittu, että se sopii monelle koulussa viihtymättömälle opiskelijalle
erittäin hyvin, ja muutenkin kokeilusta on saatu erittäin hyvää palautet-
ta.

Ammatillisen koulutuksen reformissa on linjattu siirtyminen yhtenäiseen
henkilökohtaistamisen tapaan ja yhteen tapaan suorittaa ammatillinen
tutkinto. Aikuisopistossa henkilökohtaistaminen on jo tehokasta ja toi-
mivaa. Ammattiopistossa on tehty ohjeet ja kehitetty menettelytapoja
osaamisen tunnustamiseen, ja henkilökohtaistamista kehitetään edel-
leen.

Elokuussa 2016 käynnistyy Hattulantien toimipaikassa koulutus turva-
paikkaa hakeneille oleskeluluvan saaneille kahtena rinnakkaistoteutuk-
sena maahanmuuttajien osaamiskeskukseen rahoituksella. Koulutus tu-
lee yhdistämään joustavalla ja yksilöllisellä tavalla nykyisiä koulutuksia
ja opetussuunnitelmia. Koulutuksissa hyödynnetään osaaminen ja avoi-
mien opintojen yhteydessä toteutetun aikuisten perusopetuksen hyvät
ja tulokselliset kokemukset. Toteutustavassa käytetään koko kaupunkia
oppimisympäristönä, ja se toteutetaan toiminnallisella pedagogiikalla.

Seinättömän työpajan toteutusta laajennetaan lisäksi edellä mainitulle
kohderyhmälle kevään SOL-pilotin kannustamana. Seinätön työpaja to-
teutuu yrityksen/työpaikan kanssa yhteistyössä. Pajajakso sisältää työ-
elämävalmennusta, käytännön työtehtäviin tutustumista sekä alaan liit-
tyvää tietopuolista sisältöä. Paja toteutuu yrityksen aidoissa työympä-
ristöissä ja valmennuksen toteuttajina ovat sekä Stadin ammattiopiston
että yrityksen työntekijät. Tavoitteena on jatkaa pajajakson jälkeen
ammattilliseen koulutukseen, oppisopimukseen yrityksessä tai työllistyä.
Jaksolle on mahdollisuus saada työkokeilurahoitusta.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, kehittämisspäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi

Leena Mäkelä, rehtori, puhelin: 310 87153
leena.t.makela(a)hel.fi

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015.pdf](#)
- 2 [Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, Opetuslautakunta.pdf](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Tarkastuslautakunta hyväksyi 13.4.2016 (41 §) vuoden 2015 arviointikertomuksen.

Kuntalain (410/2015) ja Helsingin kaupungin hallinnon ja talouden tarkastussäännön 8.1 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle. Kertomuksesta tulee hankkia tarkastussäännön 8.2 §:n mukaisesti kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot valtuustolle toimitettaviksi.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt 11.5.2016 mennessä opetuslautakunnan lausuntoa kertomuksen kohdista 2.1, 5.9 ja 5.15.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, kehittämisspäälikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
Leena Mäkelä, rehtori, puhelin: 310 87153
leena.t.makela(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015.pdf](#)
- 2 [Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, Opetuslautakunta.pdf](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano